

Làng Đông Phước

Xã Hoà Phát
Huyện Hoà Vang
Tỉnh Quảng Nam-Đà
Nẵng
Nay là khu dân cư số
1,2, 3.4 Đông Phước,
Phường Hoà Phát,
Quận Cẩm Lệ
Thành phố Đà Nẵng

VỖ VĂN HÒE

LÀNG
ĐÔNG PHƯỚC
XƯA & NAY

2020

(Lưu hành nội bộ)

LỜI NÓI ĐẦU

Làng Đông Phước, huyện Hòa Vang, phủ Điện Bàn, theo Gia phả tộc Võ Văn tại làng lưu lại cho biết, làng có lịch sử hình thành đến nay 642 năm (1471 – 2013). Ông Võ Văn Nghĩa phụng chỉ vua Lê Thánh Tông vào nam khai phá, lập nghiệp đời đời, đã lưu lại vùng đất này và lập nên làng Đông Phước từ năm 1471.

Trong chừng đó thời gian, người dân làng Đông Phước ngày một đông thêm, họ đã chung tay góp sức xây dựng nên ngôi làng thanh bình, yên ổn và nay đang trên đà phát triển.

Trải qua các biến cố do thiên tai, địch họa, chiến tranh đi qua đã tàn phá nhiều di tích văn hóa của làng, nay còn lại một phần nhỏ được người dân trong làng chăm lo tu sửa, bảo quản để có nơi tiếp tục duy trì các phong tục, tập quán cổ truyền hằng năm.

Lâu nay tôi đã chú ý đến việc thực hiện sưu tầm, ghi chép lại văn hóa – lịch sử làng Đông Phước và quá trình phát triển của làng qua các thời kỳ lịch sử nhằm phục vụ sự yêu thích của người dân địa phương về ngôi làng thân thiết của mình.

Bạn đọc sẽ tìm gặp trong tập sách này những sinh hoạt văn hóa, những kỷ ức mưu sinh của người dân làng Đông Phước trong phát triển kinh tế lúa nước, trong các ngành nghề hỗ trợ,...và trong sinh hoạt văn nghệ làng xóm mang đậm tính chất dân gian. Và đồng thời bạn đọc cũng tìm thấy tín ngưỡng dân gian gắn với các thiết chế văn hóa: đình làng, miếu xóm, các đền, lăng, dinh, quán,...ở đó bạn đọc sẽ hiểu hơn nếp sinh hoạt tâm linh của người dân làng Đông Phước qua các thời kỳ phát triển là thế nào !

Bạn đọc cũng sẽ bắt gặp trong những trang sách này nỗi trăn trở của người dân làng Đông Phước qua các cuộc hội hè, các thể loại văn học dân gian,...từ đó trong một chừng mức

có thể hiểu về con người làng Đông Phước xưa và nay.

Tuy có nhiều cố gắng qua nhiều năm sưu tầm, ghi chép nhưng chắc chắn vẫn chưa đầy đủ và có nhiều thiếu sót. Rất mong các bậc cao minh chỉ bảo theo địa chỉ camle01@gmail.com hoặc số 02 đường Đoàn Nguyễn Thục, quận Cẩm Lệ thành phố Đà Nẵng để tôi có dịp bổ sung sửa chữa được đầy đủ, phục vụ bạn đọc tốt hơn.

Trân trọng cảm ơn.

Võ Văn Hòe
1989 - 2014

MỤC LỤC

Phần thứ nhất

LỊCH SỬ HÌNH THÀNH LÀNG ĐÔNG PHƯỚC

1. Sự hình thành làng...
2. Điều kiện tự nhiên...
 - 2.1. Đất đai, địa hình...
 - 2.2. Thời tiết...
 - 2.3. Các con suối...
3. Dân số, dân cư...

Phần thứ hai

NGÀNH NGHỀ

1. Nông nghiệp
 - 1.1. Trồng lúa nước...
 - 1.2. Hoa màu phụ...
 - + Khoai lang...
 - + Sắn (củ mì)...
 - + Một số loại củ khác...
 - + Các loại rau trái khác...
2. Chăn nuôi
 - 2.1. Nuôi bò...
 - 2.2. Các loại gia súc, gia cầm khác...
 - + Heo, gà, vịt...
3. Các ngành nghề khác...
 - 3.1. Nghề trồng thuốc lá...
 - 3.2. Nghề đan tre (giỏ, thúng...)..
 - 3.3. Nghề bán tre cây...

Phần thứ ba

ĐÌNH, CHÙA, MIẾU VÀ CÁC NGHI LỄ

1. Đình làng...
2. Miếu xóm...
3. Các om, khán khác...

Phần thứ tư

HỘI HÈ VÀ CÁC TRÒ CHƠI GIẢI TRÍ

1. Lễ hội...
2. Hội hè giải trí...
2. Các loại trò chơi khác...
 - 2.1. Người lớn...
 - 2.2. Trẻ em...

Phần thứ năm

VĂN HÓA LÀNG ĐÔNG PHƯỚC

1. Ăn...
 - + Cơm...
 - + Thức ăn...
2. Mặc...
3. Ở...
4. Đi lại...
5. Học hành...
6. Ngữ văn dân gian

6.1. Khái quát chung ...

6.1.1. Ca dao...

6.1.2. Đồng dao...

6.1.3. Dân ca...

6.1.3.1. Hát ru...

6.1.3.2. Hò khoan, đối đáp...

6.1.3.3. Lý...

6.1.3.4. Bài chòi...

6.1.3.5. Lô tô...

6.1.3. 6. Vè...

6.1.4. Vè

6.1.4.1. Vè thể sự...

+Vè Thói hư tật xấu...

+Vè Đây đó...

+ Vè Thời tiết (1)...

+ Vè Thời tiết (2)...

+ Vè Thời tiết (3)...

+ Vè Thời tiết (4)...

+ Vè Địa giới...

+ Vè Thói hư tật xấu (1)...

+ Vè Bà goá...

+ Vè Phê phán chung diện...

+ Vè Chửa hoang...

+ Vè Láo thiên...

+ Vè Thói hư tật xấu (2)...

+ Vè Nhảy cầu...

+ Vè Bán bia...

+ Về Học chữ quốc ngữ...

6.1.4.2. Về lịch sử

+ Về Tây chiếm đất...

+ Về Đánh giặc (1)...

+ Về Đánh giặc (2)...

+ Về Chiến tranh thế giới II...

+ Về giặc cướp nước...

+ Về Dân vận...

+ Về Nhật lấn đất...

6.1.5. Truyện kể dân gian

6.1.5.1. Sự tích cây thuốc lá...

6.1.5.2. Truyền thuyết Cây Quế...

6.1.6. Giai thoại

+ Giai thoại cầu tự của ông Ủy Mẫn...

+ Giai thoại Ba Nga nhảy cầu...

7. Văn học viết xưa - nay

7.1.1. Các bài văn Hán - Nôm...

7.1.1. Bản Gia phả tộc Võ ...

7.1.2. Châu bộ điền thổ làng ...

7.1.3. Bản văn đọc trong lễ tảo mộ

7.1.4. Văn tế xuân 20/2...

7.1.5. Văn tế tảo mộ...

7.1.6. Bản văn chữ Hán (chưa dịch)...

7.1.7. Kỵ Tiên hiền văn tế.

Bài 1 (làng kỵ)...

7.1.8. Kỵ Tiên hiền văn tế.

- Bài 2 (làng ky)...
7.1.9. Văn tế lễ tại miếu Đông Thạnh...
7.1.10. Bồn áp cầu an văn tế...
7.1.11. Văn tế miếu Tam vị...
7.1.12. Bản văn cúng hành khiển...

7.1.2. Các bài văn tiếng Việt...

- 7.2.1. Lễ hội cầu an làng Đông Phước...
7.2.1. Ngày ấy trường làng ...
7.2.2. Chứng tích làng Đông
qua cuộc bẻ dậu (1) (*Nguyễn Tài*)...
7.2.6. Chứng tích làng Đông
qua cuộc bẻ dậu (2) (*Nguyễn Tài*)...
7.2.7. Giã bánh dậu ...
7.2.8. Chấm rày ...
7.2.9. Xuống đường
(*Võ Văn Xuân, Cẩm Lệ ghi*)...

Phần thứ sáu

TÍN NGƯỠNG THỜ THẦN LÀNG ĐÔNG PHƯỚC

1. Đại Càn Quốc Gia Nam Hải Tứ Vị Thánh
Nương...

2. Nữ thần Thiên Y A Na (Bà Chúa Ngọc)...
3. Thần Tam vị ...
4. Thần Nam Hải cự tộc Ngọc lân tôn thần...
5. Thủy Long thần nữ...
6. Ngũ hành Nương Nương...
7. Thần Cao Các Quảng Độ...
8. Thần Bạch Mã Thái Giám
9. Quan Thánh Đế Quân
10. Dương phi phu nhân
11. Bắc quân Đô đốc
12. Thần Thổ Địa
13. Tín ngưỡng Thờ cúng cô hồn
14. Châu Thương hổ tướng
15. Xích Thổ mã long
16. Thần Nông
17. Thần Phục Hy
18. Đông Trù Tư Mạng chi thần
19. Thần Cửu Thiên Huyền Nữ
20. Thần Kim niên Hành Khiển, Hành Bình,
Phán quan...

Phần phụ lục

Phụ lục 1: Văn hóa dân gian và sự biến đổi

1. Lễ hội và sự biến đổi các thành tố văn hóa...
2. Bài xướng lễ nhạc cúng...
3. Các bài nhạc lễ phối hợp đi kèm...

Phụ lục 2: Thiết chế văn hóa...

1. Đình làng Đông Phước...
2. Lăng âm linh...
3. Nghĩa塚...
4. Chùa làng...
5. Miếu xóm Đông Thạnh...
6. Miếu Cao Các...
7. Miếu Bà...
8. Miếu xóm Phước Thọ...
9. Lăng Âm linh Phước Thọ...
10. Miếu Tây Phước...
11. Nhà thờ làng...
12. Di tích Chăm cây Quán...

Phụ lục 3: Dụng cụ lao động...

1. Cái cày...
2. Cái bừa...
3. Cái giàng / wãng...
4. Cái cuốc...
5. Cối xay lúa...
6. Mõ xay...
7. Cái bù cào...

8. Cái cuốc chĩa...
9. Cái trương...
10. Cái đằm...
11. Đòn gánh...
12. Đón xóc...
13. Bù ngoàm...
15. Bàn bê...
16. Cái thúng...
17. Cái dùm...
18. Cái sàng...
19. Cái nĩa...
20. Cái trọc...
21. Cái rế...
22. Dũa bếp...
23. Cái cặp nôi, trã...

Phụ lục 4: Ảnh lễ hội cầu an năm 2014

1. Thi đẩy thuốc lá...
2. Thi gói bánh tét...
3. Thi gói bánh ú...
4. Thi rim xôi đường...

Ảnh: Lễ hội năm 2017